

บทที่ 6

ความ เมีนห่างทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วมทางการ เมือง

ในบทนี้จะได้นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกต่าง ๆ ทาง การเมือง กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร ว่าจะมีความสัมพันธ์ใน ลักษณะใดและความสัมพันธ์จะ เปลี่ยนไปตามตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือไม่เพียงใด เพื่อเป็นการทดสอบ สมมติฐานที่ 3 ในการวิจัยนี้ที่ระบุว่า "ระดับความรู้สึก เมีนห่างทางการ เมืองของประชาชนใน กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับรูปแบบการ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง"

การ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ต่อจุด มุ่งหมายทางการเมืองและสังคม เนื่องจากแนวความคิดประชาธิปไตยได้แสดงกรรมวิธีที่กำหนด จุดมุ่งหมายและวิธีการเลือกซึ่งสัมพันธ์ต่อสังคมทุกประการ จุดมุ่งหมายของสังคมที่ตั้งไว้คือ เพื่อ แจกแจงแบ่งปันผลประโยชน์ในสังคมให้ เข้ากับความจำเป็นและความต้องการของประชากร การ ที่มีส่วนร่วม (participation) นั้นจะ เห็นว่าไม่ได้กระทำต่อจุดมุ่งหมายของสังคมใด ๆ แต่ กระทำต่อเทคนิคที่ตั้งจุดมุ่งหมาย การ เลือกสิ่งใดก่อนการตัดสินใจว่าทรัพยากรใดที่จะกระทำ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น นอกจากนี้การเข้ามีส่วนร่วมยังเป็นสิ่งที่สื่อความต้องการและความปรารถนาของพลเมืองที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งผลประโยชน์โดยตรงอื่น ๆ อีกด้วย

จากความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองดังกล่าว การ เมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปอาจจะกระทำได้อย่างเต็มที่และกว้างขวาง มากกว่าในระบอบเผด็จการ จึงอาจถือได้ว่าการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ เป็น เกณฑ์ที่จะพิจารณา ว่าระบอบการปกครองหรือระบบการเมืองของประเทศใด ๆ เป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการ¹ ทั้งนี้เนื่องจากสิทธิในการเข้าร่วมทางการเมือง หรือการเข้าร่วมทางการเมืองเป็นองค์ประกอบ

¹ จรูญ สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 333.

ที่จำเป็นต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย พอ ๆ กับลักษณะอื่น ๆ ของการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น ความยินยอมของประชาชน ความรับผิดชอบต่อประชาชน การปกครองโดยเสียข้างมาก ความเสมอภาคและอำนาจอธิปไตยที่มาจากประชาชน

สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองนอกจากสภาพแวดล้อมของสังคมการเมืองแล้ว ปัจจัยส่วนบุคคลเช่น ทักษะคิด ความเชื่อ บุคลิกภาพทางการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญด้วย ตามทฤษฎีของรัชและแอลทอфф เกี่ยวกับลักษณะของผู้ไม่เข้าร่วมทางการเมืองว่ามีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการด้วยกัน ที่เป็นปัจจัยทางด้านทัศนคติของบุคคลได้แก่ ความรู้สึกเฉย (apathy) ความรู้สึกไร้ค่าไร้ทิศทาง (anomie) ความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์ (cynicism) และความเหินห่าง (alienation)¹

ในส่วนนี้จะได้แสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเหินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาตามลักษณะของประชากร และตามกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามลำดับต่อไป

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเหินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครจากรายที่ 6.1 แล้วพบว่าในกลุ่มที่มีความรู้สึกเหินห่างทางการเมืองระดับสูงจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่ำ (ร้อยละ 51) และค่อนข้างปานกลาง (ร้อยละ 43) ในกลุ่มที่มีความรู้สึกเหินห่างทางการเมืองระดับปานกลางจะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลางเช่นกัน (ร้อยละ 54) ส่วนกลุ่มที่รู้สึกเหินห่างทางการเมืองต่ำ จะมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54) และค่อนข้างสูง (ร้อยละ 35) เมื่อพิจารณาจากค่าทางสถิติแล้วพบว่า ความรู้สึกเหินห่างทางการเมืองจะมีความสัมพันธ์ผกผันกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง (แกมม่า เท่ากับ - 0.4721)

¹ Michael Rush and Phillip Althoff, An Introduction to Political Sociology (London : Thomas Nelson and Sons Ltd., 1971), p. 90.

ตารางที่ 6.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วมทาง การ เมืองของประชากรใน เขตกรุง เทพมหานคร

การมีส่วนร่วมทางการ เมือง	ความรู้สึก เหมินห่างทางการ เมือง		
	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	4.6	6.2	35.8
กลาง	43.7	54.6	54.3
ต่ำ	51.7	39.7	9.9
รวม	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(292)	(81)

$$\text{Gamma} = - 0.4721$$

เมื่อพิจารณาจากคุณลักษณะของประชากร เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เพศ และอายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่มีอยู่ในกรุงเทพมหานคร ว่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ เพียงใดนั้น ปรากฏผลดังต่อไปนี้

เพศ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามเพศชายและหญิงดังปรากฏในตารางที่ 6.2 แล้ว พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 กล่าวคือในกลุ่มผู้รู้สึก เหมินห่างทางการเมืองสูงขึ้นไป เพศชายส่วนใหญ่จะ เข้าร่วมทางการ เมืองในระดับปานกลางก่อนไปทางต่ำ ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่จะ เข้าร่วมทางการ เมืองในระดับต่ำ และกลุ่มผู้รู้สึก เหมินห่างทางการเมืองต่ำ เพศชายส่วนใหญ่จะ เข้าร่วมทางการ เมืองในระดับปานกลางก่อนไปทางสูง ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่จะ เข้าร่วมทางการ เมืองในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง					
	ชาย			หญิง		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	8.9	7.6	34.1	-	4.5	14.8
กลาง	48.9	58.0	56.8	38.1	49.5	70.4
ต่ำ	42.2	34.4	9.1	61.9	46.0	14.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(45)	(131)	(44)	(42)	(111)	(27)

$$\chi^2 = 27.9305, df = 4, p \leq .05 \quad \chi^2 = 18.9482, df = 4, p \leq .05$$

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีทางด้านเพศกับการเมือง (Theory of Sexual Politics) และข้อค้นพบทางวิชาการรัฐศาสตร์แล้วพบว่า เพศชายมีความเหนียวแน่นกว่าเพศหญิงในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง

ความสำนึกทางการเมืองรวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับที่ค้นพบดังกล่าวว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำมากกว่าเพศชาย ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเอกลักษณ์ทางสังคมแบบประเพณีนิยม เช่นสังคมไทยที่เพศหญิงถูกอบรมให้ยอมรับค่านิยมในความเหนียวแน่นของเพศชายและยอมรับว่าการเมืองเรื่องผลประโยชน์และอำนาจ เหมาะสมสำหรับเพศชายมากกว่า

ถึงแม้ว่ากรุงเทพมหานครจะมีลักษณะของสังคมเมืองใหญ่ เช่น การยึดถือในเรื่องระดับการศึกษา รายได้ เหตุผล กฎเกณฑ์ เป็นวิธีการดำเนินชีวิตซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เพศหญิง

ได้มีโอกาสรู้เรื่องการเมือง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นก็ตาม¹ แต่การผูกอบรวมกล่อมเกลมาจากค่านิยมเก่า ๆ ก่อให้เกิดความเชื่อคลึงของผู้หญิงไทย ก็ยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมไทย เช่น ปัญหาในเรื่องการละเมิดสิทธิสตรีและเด็กที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจริงจังจากรัฐบาล ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและยังไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นลักษณะสังคมเมืองดังกล่าวมิได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติหรือความเชื่อเกี่ยวกับการตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเมือง การปกครองของเพศหญิงเองเท่าใดนัก ซึ่งจากข้อมูลบ่งชี้ได้ว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศหญิงนั้น แม้จะมีความรู้สึกต่อการเมืองในลักษณะเดียวกับชาย ก็ไม่แตกต่างกันกับเพศชายในการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

อายุ

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามระดับอายุ พบว่ามีความสัมพันธ์ลักษณะผกผันในระดับค่อนข้างสูงในกลุ่มผู้มีอายุระดับกลางและอายุระดับสูง (ค่าแกมม่า เท่ากับ - 0.6099 และ - 0.5008 ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ลักษณะผกผันในระดับปานกลางในกลุ่มผู้มีอายุระดับต่ำ (แกมม่า เท่ากับ - 0.3923)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ โปรดดูรายละเอียดใน Joseph G. LaPalombara, Politics Within Nations (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1974).

ตารางที่ 6.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหม่ห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้สึก เหม่ห่างทางการเมือง								
	ต่ำกว่า 20-25 ปี			36-45 ปี			46-50 ปีขึ้นไป		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	2.3	4.5	29.7	4.8	17.8	23.5	9.1	-	23.5
กลาง	52.3	52.6	54.1	38.1	57.8	76.5	31.8	56.1	64.7
ต่ำ	45.4	42.9	16.2	57.1	24.4	-	59.1	46.9	11.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง(44)	(156)	(37)	(21)	(45)	(17)	(22)	(41)	(71)	

$$\text{Gamma} = - 0.3923 \quad \text{Gamma} = - 0.6099 \quad \text{Gamma} = - 0.5008$$

เมื่อพิจารณาย้อนกลับไปดูตารางที่ 5.1 จะพบว่า ปัจจัยด้านอายุโดยตัวของมันเองแล้ว แทบจะไม่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในระดับความรู้สึก เหม่ห่างทางการเมืองได้ แต่ข้อมูลจากตารางที่ 6.3 นี้ ชี้ระบุได้ว่า ปัจจัยด้านอายุได้มีอิทธิพลร่วมกับความรู้สึก เหม่ห่างทางการเมืองไปกำหนดความแตกต่างในระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีอายุระดับปานกลางและสูง ทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองอย่างเลี่ยงไม่พ้น จะต้องมีการปะทะสังสรรค์ทางสังคมกับบุคคลอื่น ๆ ทำให้บุคคลต้องปรับตัวเองให้ยอมรับในความแตกต่างทางความคิดเห็น การมีทัศนคติที่เปิดกว้างมากกว่าที่จะต้องปิดตัวเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พัฒนาตัวเองในด้านต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมพัฒนาทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดีต่อธรรมชาติของเพื่อนมนุษย์หรือบุคคลอื่น ๆ

เมื่อการ เมืองการปกครอง เป็น เรื่องของสัมพันธ์ภาพทางบุคคลมีอยู่บนพื้นฐานของอำนาจที่จะมีผลกระทบ โดยส่วนรวมแล้วทัศนคติที่มีต่อบุคคลอื่น จะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลที่มีทัศนคติทางการ เมืองการปกครอง ความจำเป็นที่จะต้องปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่นในทางสังคม ดังได้กล่าวมาแล้วนำไปสู่ทัศนคติที่ดี หรือไม่ดีต่อบุคคลอื่น ผลที่ตามมาคือการมองการเมืองหรือสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลบนพื้นฐานของอำนาจนั้นว่า เป็นสิ่งที่ดีหรือเลวร้ายอย่างไร ผลในขั้นสุดท้ายคือการมีพฤติกรรมที่อยาก เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยมากน้อย เพียงใด ซึ่งข้อมูลบ่งชี้ว่าบุคคลระดับอายุปานกลางและสูงที่มีทัศนคติการเมืองการปกครองไปในทางที่ไม่อยาก เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในระดับสูงนั้น จะมีพฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการ เมืองการปกครองในระดับที่ต่ำ และมีแนวโน้มจะมีเพิ่มมากขึ้น เมื่ออายุสูงขึ้นด้วย

นอกจากนี้ในทางวิชาการแล้ว ยอมรับว่าปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยในการอธิบายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลได้เป็นอย่างดี คือปัจจัยด้านแรงจูงใจทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ในเรื่องของมิติแห่ง เวลาและอุปนิสัยก็คือบุคคลที่เคยหรือไม่เคย เข้าร่วมทางการเมืองในอดีตย่อมมีแนวโน้มที่จะ เข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองในอนาคตด้วย ดังนั้นบุคคลในวัยระดับกลางซึ่งมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อการ เมืองปัจจุบันด้วย

เชื้อชาติ

เมื่อพิจารณาตาม เชื้อชาติของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองที่ระดับความ เชื่อมั่น .05 กล่าวคือคนกรุงเทพมหานครที่มี เชื้อชาติไทยที่รู้สึกเมินห่างทางการเมืองสูง จะมีเปอร์เซ็นต์การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำและกลาง (ร้อยละ 47 และ 46 ตามลำดับ) ขณะที่คนเชื้อชาติจีนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (ร้อยละ 61) ความเมินห่างทางการเมืองในระดับกลางและต่ำทั้งในกลุ่มคนเชื้อชาติไทยและจีน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง (โปรดดูตารางที่ 6.4)

ตารางที่ ๖.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามเชื้อชาติ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้สึก เหมินห่างทางการเมือง								
	ไทย			จีน			มุสลิม		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	6.2	8.2	27.1	-	1.6	22.7	-	-	100.0
กลาง	46.1	53.0	62.5	38.1	59.7	63.6	-	40.0	-
ต่ำ	47.7	38.8	10.4	61.9	38.7	13.7	100.0	60.0	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(63)	(170)	(48)	(21)	(62)	(22)	(1)	(10)	(1)

$$\begin{aligned} \chi^2 &= 26.8642 & \chi^2 &= 22.3295, \text{ ไม่สามารถคำนวณ} \\ df &= 4 & df &= 4 \text{ หาค่าทางสถิติได้} \\ p &\leq .05 & p &\leq .05 \end{aligned}$$

กล่าวได้ว่า ประเทศไทยประสบผลสำเร็จอย่างมากในการผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติระหว่างไทยกับจีน จึงไม่น่าไปสู่ปัญหาระหว่างเชื้อชาติแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม อิทธิพลทางปัจจัยด้านเชื้อชาติโดยเฉพาะ เชื้อชาติจีนที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเด่นชัดกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยเชื้อชาติจีนมีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่อยู่เบื้องหลังในการเมืองการปกครอง เช่นในรูปของธุรกิจการค้า การธนาคาร เป็นต้น ซึ่งกลุ่มบุคคลที่เป็นเจ้าของกิจการเหล่านี้จะเป็นนายทุนที่ยังมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปของการให้ความสนับสนุนด้านการเงินแก่กลุ่มหรือพรรคการเมือง มากกว่าที่ตนจะเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรง สำหรับในกลุ่มที่มีกิจการค้าขายทั่ว ๆ ไปนั้น จะพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับทางราชการหรือทางการเมืองการปกครอง เนื่องจากการเมืองการปกครองมิได้อำนวยผลประโยชน์ในรูปของ

กำไรให้เห็นเด่นชัด จึงไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องและใช้เวลาส่วนใหญ่ทำมาหากินค้าขายไปวันหนึ่ง ๆ โดยปล่อยให้เรื่องราวการเมือง เรื่องของส่วนรวม เป็นหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนพวกนักการเมืองหรือพวกกลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ปัญหาที่พบประการหนึ่งในการวิจัยนี้ คือปัจจัย เชื้อชาตินี้ไม่อาจเป็นปัจจัยชี้ขาดได้เพียงตัวเดียวต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากปัญหาในการตอบแบบสอบถามว่าตนเองมีเชื้อชาติใดระหว่างไทยกับจีน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูง รายได้ดี ซึ่งในความเป็นจริงแล้วจะพบว่าคนไทยเชื้อชาติจีนจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีอาชีพที่มั่นคงรวมทั้งมีรายได้ที่ดี ซึ่งส่วนใหญ่จะพบว่าตนเองเป็นคนเชื้อชาติไทยโดยถือเอาว่าเกิดในประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่บิดา-มารดามีเชื้อชาติจีน ดังนั้นปัจจัยที่นำมาพิจารณาร่วมด้วยคือระดับการศึกษา

สำหรับคนเชื้อชาติมุสลิมนั้น แม้ว่าค่าความสัมพันธ์จะบ่งชี้จึงมีความสัมพันธ์อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็ยังไม่อาจจะถือเป็นข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ได้ เนื่องจากมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไปที่จะนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์และอ้างอิงได้

การศึกษา

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาแล้วพบว่า ความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลักษณะผกผันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับการศึกษา กล่าวคือ ในกลุ่มผู้มีการศึกษาดำไม่ว่าจะมีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองระดับใดก็จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ เป็นส่วนใหญ่ ความสัมพันธ์จึงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (แกมม่า เท่ากับ -0.1954) ในกลุ่มผู้มีการศึกษาปานกลาง ถ้ารู้สึก เมินห่างทางการเมืองสูง ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (ร้อยละ 61) แต่ถ้ารู้สึก เมินห่างทางการเมืองต่ำก็จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง (ร้อยละ 61 เช่นกัน) ค่าความสัมพันธ์จึงเป็นลักษณะผกผันในระดับค่อนข้างสูง (แกมม่า เท่ากับ -0.5196) ส่วนผู้มีการศึกษาในระดับสูงไม่ว่าจะรู้สึก เมินห่างทางการเมืองระดับใดก็จะเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามระดับความรู้สึกที่ลดลง ค่าความสัมพันธ์จึงเป็นลักษณะผกผันในระดับปานกลาง (แกมม่า เท่ากับ -0.4385) (โปรดดูตารางที่ 6.5)

ตารางที่ 6.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามการศึกษา

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้สึก เหมินห่างทางการเมือง								
	ต่ำกว่า ป. 7			ป. 7-ต่ำกว่าปริญญาตรี			จบปริญญาตรีขึ้นไป		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	-	10.5	25.0	7.7	5.4	61.5	2.9	5.4	20.0
กลาง	28.6	18.4	25.0	30.8	53.3	30.8	64.7	67.0	70.0
ต่ำ	71.4	71.1	50.0	61.5	41.3	7.7	32.4	27.6	10.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(14)	(38)	(4)	(39)	(92)	(13)	(134)	(112)	(54)

$$\text{Gamma} = - 0.1954 \quad \text{Gamma} = - 0.5196 \quad \text{Gamma} = - 0.4385$$

ในทางวิชาการพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาดีจะมีความรู้ทางการเมืองเป็นอย่างดี ตลอดจนความเข้าใจดีต่อการเมืองการปกครองนั้นจะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลอื่น ๆ ทุกคนด้วยความตระหนักถึงอิทธิพลทางการเมือง บุคคลดังกล่าวนี้จะต้องมีความกระตือรือร้นสนใจและพยายามเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก¹

ผลจากการวิจัยนี้พบว่า ระดับการศึกษาปานกลางและสูงมีอิทธิพลแทรกซ้อนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเปลี่ยนไป โดยเฉพาะในระดับการศึกษาปานกลาง จะมีอิทธิพลเด่นชัด กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปานกลางนั้นเมื่อมีความรู้สึกเหมินห่างทางการเมืองสูงจะเข้าร่วมทางการเมืองต่ำ ในทำนองเดียวกันถ้ามีความรู้สึกเหมินห่างทางการเมืองต่ำจะเข้าร่วมทางการเมืองสูง ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง

¹ Almond and Verba, The Civic Culture, pp. 379-81.

ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป แม้ว่าจะมีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองสูง - ต่ำ ก็จะมีการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีการศึกษาต่ำไม่จบชั้น ป. 7 พวกนี้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำเท่านั้น

ผลจากข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นเพราะในกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับกลางส่วนใหญ่มี 2 กลุ่มสำคัญคือ พวกนิสิตนักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยกับพวกที่มั่งงานทำแล้ว ซึ่งจะมีแนวโน้มที่ใช้วิชาชีพหรือพวกที่จบการศึกษาในระดับต้นของ การศึกษาริวิชาชีพ เมื่อทำงานในภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ สถานภาพการทำงานจึงอยู่ในลักษณะลูกจ้างธรรมดาซึ่งมิใช่ผู้บริหาร หรือถ้าอยู่ในภาครัฐบาลก็จะ เป็นข้าราชการที่ต่ำกว่าสัญญาบัตร เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ มีรายได้จากการประกอบอาชีพไม่มากนัก ฐานะความเป็นอยู่โดยส่วนใหญ่จะพอกินพอใช้ วิถีชีวิตประจำวันส่วนใหญ่จึงมีลักษณะหาเช้ากินค่ำ ดังนั้นการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มบุคคล พวกนี้จึงต้องมีแรงจูงใจเป็นสำคัญ นั่นคือ ความรู้สึกพึงพอใจต่อการเมืองเป็นสำคัญ รวมทั้งการเกิดทัศนคติหรือการมีภาพพจน์ในเรื่องการเมือง เพราะกลุ่มบุคคล เหล่านี้จะมีความคาดหวังต่อผลทางการเมืองการปกครองที่ตนเองจะได้รับตอบแทนมีสูง ดังนั้น ความสอดคล้องระหว่าง การคาดหวังกับสิ่งที่ได้รับหรือ เป็นจริงมีมากน้อยเพียงใดจะ เป็นตัวกำหนดความรู้สึกผิดหวัง คับข้องใจและ เบื่อหน่ายไปตามลำดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมในทางการเมือง เข้าร่วมหรือถอนตัวนิ่งเฉยในที่สุด

อาชีพ

พบว่ากลุ่มอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจเอกชน และกลุ่มอาชีพอิสระ (ทนายความ แพทย์ เกษตรกร นักการเมือง เป็นต้น) มีส่วนสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 กับความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (โปรดดูตารางที่ 6.6) กล่าวคือ ในกลุ่มที่รู้สึกเมินห่างทางการเมืองสูง อาชีพข้าราชการจะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางและต่ำเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 47) ขณะที่กลุ่มอาชีพรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจเอกชนและกลุ่มอาชีพอิสระจะ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำเท่านั้น (ร้อยละ 55 และ 58 ตามลำดับ) ในกลุ่มที่รู้สึก

เมินท่างทางการเมืองปานกลางที่รับราชการและรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจเอกชนจะเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางเหมือนกัน (ร้อยละ 65 และ 50 ตามลำดับ) แต่ที่ประกอบอาชีพอิสระจะเข้าร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางและต่ำเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 46) และในกลุ่มที่รู้สึกเมินท่างทางการเมืองต่ำจะพบว่ามิระดับการเข้าร่วมร่วมทางการเมืองสูงในกลุ่มอาชีพอิสระ (ร้อยละ 66) ส่วนกลุ่มอาชีพข้าราชการและรัฐวิสาหกิจหรือกลุ่มธุรกิจเอกชนจะเข้าร่วมทางการเมืองปานกลางเท่านั้น (ร้อยละ 72 และ 60 ตามลำดับ)

ส่วนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ จากค่าสถิติบ่งชี้ว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองกับการเข้าร่วมร่วมทางการเมืองที่ระดับความเชื่อมั่น .05 เช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหนือทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ความรู้สึก เหนือทางการเมือง																				
	ข้าราชการ ¹			รัฐวิสาหกิจ/ธุรกิจเอกชน ²			ครู-อาจารย์ ³			กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน ⁴			นิสิต-นักศึกษา ⁵			อิสระ ⁶			ว่างงาน ⁷		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	5.2	15.8	13.2	-	15.7	23.1	-	-	20.0	-	12.5	-	-	-	-	16.7	6.7	66.7	-	8.3	-
กลาง	47.4	65.2	72.7	44.4	50.9	60.9	60.0	63.0	80.0	33.3	46.9	75.0	37.5	43.8	100.0	25.0	46.7	16.7	100.0	66.7	100.0
ต่ำ	47.4	29.0	19.1	55.6	43.4	13.0	40.0	36.4	-	66.7	40.6	25.0	62.5	56.2	-	58.3	46.7	116.7	-	25.0	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(19)	(69)	(22)	(27)	(53)	(23)	(5)	(11)	(5)	(9)	(32)	(4)	(8)	(16)	(1)	(12)	(45)	(12)	(5)	(12)	(2)

1. $X^2 = 9.8121$, $df = 4$, $p < .05$

2. $X^2 = 17.5057$, $df = 4$, $p < .05$

3. $X^2 = 5.2727$, $df = 4$, $p < .05$

4. $X^2 = 4.1016$, $df = 4$, $p < .05$

5. ไม่สามารถคำนวณค่าสถิติได้

6. $X^2 = 23.7195$, $df = 4$, $p < .05$

7. ไม่สามารถคำนวณค่าสถิติได้

รายได้

เมื่อพิจารณาตามระดับของรายได้แล้ว พบว่า ความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ (ต่ำกว่า 1000-3000 บาท) ในระดับปานกลาง (แกมมา เท่ากับ - 0.4861) และในกลุ่มผู้มีรายได้สูง (7,001-10,000 บาทขึ้นไป) ในระดับสูงมาก (แกมมา เท่ากับ - 0.7280) ส่วนในกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (3,001-7,000 บาท) พบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (แกมมา เท่ากับ -0.2080) แสดงว่าตัวแปรด้านรายได้ร่วมมามีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองพอสมควร (โปรดดูตารางที่ 6.7)

ตารางที่ 6.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ความรู้สึก เมินห่างทางการเมือง								
	ต่ำกว่า 1000-3000 บาท			3001-7000 บาท			7000-10000 บาทขึ้นไป		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	-	5.0	2.1	12.1	8.4	30.4	-	6.2	26.5
กลาง	31.4	46.5	45.1	51.5	57.8	47.8	64.3	68.8	73.5
ต่ำ	68.6	48.5	52.8	36.4	33.8	21.8	35.7	25.0	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(35)	(101)	(144)	(33)	(63)	(23)	(14)	(48)	(34)

$$\text{Gamma} = - 0.4861 \quad \text{Gamma} = - 0.2080 \quad \text{Gamma} = - 0.7280$$

ในเรื่องรายได้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลนั้น ได้มีการศึกษากันไว้ อย่างกว้างขวาง ซึ่งต่างสรุปได้ว่าผู้มีรายได้สูงจะเป็นบุคคลที่มีทัศนคติทางการเมืองที่สนับสนุน การปกครองแบบประชาธิปไตยในแง่ของการมีความรู้ความเข้าใจ ความสนใจทัศนคติทางการเมือง ความสำนึกทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งมักจะเป็นบุคคลที่ไม่สนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยในแง่ของการยอมรับอำนาจจาก เบื้องบน ไม่มีความสำนึกถึงบทบาทและความสามารถของตนในทางการเมืองไปจนถึงการเข้า ร่วมทางการเมืองในระดับที่ต่ำหรือไม่เข้าร่วมเลย¹

นอกจากนี้ยังพบว่ารายได้ของบุคคลยัง เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือสถานภาพทางสังคม² คือ คนที่มีการศึกษาสูงมักจะมีหน้าที่การงานสูง มีรายได้สูง จึงมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทาง การเมืองได้หลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากเป็นพวกที่มีการศึกษาต่ำ อาชีพที่ทำจึงไม่มีสถานภาพ วิถีชีวิตจึงอยู่ที่การทำงาน เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว จึงไม่มี ความสำนึกถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อสังคมการเมือง และไม่มีเวลาที่จะสนใจเกี่ยวข้องด้วย

ผลการวิจัยนี้ ได้ยืนยันข้อค้นพบทางรัฐศาสตร์ระหว่างรายได้กับการเข้ามีส่วนร่วม ทางการเมือง ซึ่งข้อมูลจากตารางที่ 6.7 บ่งชี้ว่าในกลุ่มรายได้ต่ำและรายได้สูงจะมีอิทธิพล แทรกซ้อนความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำไม่ว่าจะมีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองหรือไม่ก็จะมี การเข้าร่วมทาง การเมืองในระดับต่ำอยู่นั่นเอง ในขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้สูงผู้มีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองสูง และปานกลางจะมีการเข้าร่วมทางการเมืองขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลาง (แต่ก็ยังค่อนข้างต่ำ)

¹ LaPalombara, Politics Within Nations, pp. 90-95, 428; Almond and Verba, The Civic Culture, pp. 98-105.

² Lane, Political Life, pp. 93-234; V.O. Key. Jr, Public Opinion and American Democracy (New York: Knoff, 1961), p. 184; James David Barber, Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior (Chicago : Markham Publishing, 1972), p. 15.

แต่ถ้ามีความเมินห่างทางการเมืองต่ำแล้วจะมีระดับการเข้าร่วมทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง เพราะพวกที่มีสภาพภาพสังคมดี มีเวลาว่างสำหรับกิจกรรมส่วนรวมหรือเรื่องราวทางการเมือง มีความสำนึกตระหนักหรือเข้าใจในอำนาจของตนเองที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเมืองได้ พวกนี้จึงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะเกิดความรู้สึกว่าการเมืองกับตนเองไม่สามารถแยกจากกันได้ ความเป็นไปทางการเมืองการปกครองอาจถูกกำหนดหรือถูกควบคุมได้ด้วยตนเองและสามารถมองเห็นถึงผลตอบแทนที่ตนเองจะได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

ระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาจากระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครว่าจะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการเข้าร่วมทางการเมืองเพียงใด พบว่าปัจจัยด้านระยะเวลาที่บุคคลอยู่ในกรุงเทพมหานครมิได้ทำให้ค่าความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปคงอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงไม่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการเข้าร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร (โปรดดูตารางที่ 6.8)

ตารางที่ 6.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง								
	ต่ำกว่า 3 เดือน- 1 ปี			1 - 10 ปี			10 ปีขึ้นไป		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	-	9.1	-	-	6.4	35.7	6.5	6.0	24.6
กลาง	-	63.3	-	61.9	48.4	64.3	41.0	55.7	61.4
ต่ำ	100.0	27.3	-	38.1	45.2	-	52.5	38.3	14.0
รวม	100.0	100.0	0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง(N)		(11)		(21)	(62)	(14)	(61)	(167)	(57)

ไม่สามารถคำนวณหาค่าทางสถิติได้ Gamma = -0.4456 Gamma = -0.4480

โดยสรุปแล้ว ความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานครในลักษณะผกผันระดับปานกลางโดยที่ เพศ (หญิง) อายุ (ปานกลาง) เชื้อชาติ (จีน) การศึกษา (ปานกลาง และสูง) อาชีพ (ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจ เอกชนและประกอบอาชีพอิสระ) รายได้ (ระดับสูง) ร่วมมิตีผลต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย ส่วนระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร มิได้มิตีผลแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรยังมีอิทธิพลเพียงพอต่อความรู้สึก เมินห่างและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การจัดรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักรัฐศาสตร์นั้นมิได้สองรูปแบบโดยยึดวิธีการจัดลำดับความสูงต่ำของแต่ละรูปแบบ เป็น เกณฑ์ ซึ่งมักจะแตกต่างกันออกไป แต่การที่มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นในระดับใดรูปแบบใด มากน้อยเพียงใดหรือมีความจำเป็นเพียงใด ขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางด้านระบบการเมืองที่สังคมนั้น ๆ ใช้ กล่าวคือ การที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในบางระดับ (รูปแบบ) อาจจะมีสำคัญมากในระบบการเมืองหนึ่ง แต่อาจจะไม่สำคัญอะไรเลยในอีกระบบการเมืองหนึ่งในขณะเดียวกัน การเข้าร่วมทางการเมืองในระดับ (รูปแบบ) หนึ่ง ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงื่อนไขของการเข้าร่วมอีกระดับ (รูปแบบ) หนึ่งก็ได้¹

ในส่วนนี้จะได้นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อระดับความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองมากน้อยเพียงใด ซึ่งได้จำแนกรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 7 รูปแบบคือ การเข้าสังกัดกลุ่ม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมือง หรือนักการเมืองหาเสียงในการเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การติดต่อ

¹ สถิตย์ นิยมญาติ, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 20.

กับเจ้าหน้าที่รัฐ การชุมนุมเรียกร้อง ประท้วง และการนิ่งเฉยต่อเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ ซึ่งจะได้เสนอเป็นไปตามลำดับต่อไป

การสังกัดกลุ่ม

ในทางสังคมศาสตร์ยอมรับว่ากลุ่ม หมายถึงองค์การที่มนุษย์รวมตัวกันโดยมีความสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล ดังนั้นกลุ่มจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นฐานของปัจเจกชน¹ กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันนี้จึงมีเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ถ้าเป็นผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ก็เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และถ้าผลประโยชน์นี้มากกว่าเพื่อเศรษฐกิจ แต่มุ่งหวังไปถึงการมีอิทธิพลต่อนโยบายในทางการเมืองก็เรียกว่า กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองหรือกลุ่มอิทธิพล²

ในทางรัฐศาสตร์ยอมรับว่า การที่บุคคลรู้สึกว่าคุณเองไม่โดดเดี่ยว รู้ว่าคุณเองมีอำนาจ ตลอดจนรับรู้ถึงอิทธิพลของตนในทางการเมือง เขาก็สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองการปกครองได้โดยผ่านตัวกลางในการเข้าร่วมสังกัดหรือเป็นสมาชิกกลุ่มที่จะมีอิทธิพลในทางการเมือง นักวิชาการบางท่านยอมรับว่า กลุ่ม (ทุติยภูมิ) ที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่ม ครอบครัวหรือเพื่อนฝูง จะช่วยให้บุคคลธรรมดา เข้าใกล้ชิดกับรัฐพอที่จะเข้ามีส่วนในอำนาจ ดังนั้นกลุ่มจึงเป็นส่วนที่จำเป็นของโครงสร้างของระบบประชาธิปไตย³

¹ Darwin Cart-Wright and Alwin Zender, (eds.), Group Dynamics (Illinois : Row, Peterson Company, 1953), p. 20.

² Arthur Fisher Bently, The Process of Government : A Study of Social Pressure (Illinois : The Principia Press of Illinois, The Principia Press of Illinois, Inc., 1949), pp. 200-22 .

³ William Kornhauser, The Politics of Mass Society (New York : Free Press, Macmillan, 1959), p. 41.

จากข้อมูลในตารางที่ 6.9 แสดงว่าจำนวนผู้ตอบคำถามว่า "ท่านเป็นสมาชิก... หรือสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรใด ๆ บ้าง " พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วประชากรในเขต กรุงเทพมหานครเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาคม องค์กรต่าง ๆ ในอัตราที่ไม่สูงนัก คือร้อยละ 39 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาจำแนกว่าผู้ที่สังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ มีระดับความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองเพียงใด พบว่ามีความแตกต่างกันในการสังกัดกลุ่มระหว่างผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองในระดับต่ำจะมีการสังกัดกลุ่มในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่มีระดับความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองสูงหรือปานกลาง ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองอยู่ในระดับสูง จะมีการสังกัดกลุ่มในอัตราที่ต่ำสุด คือ ร้อยละ 32 ในทางตรงกันข้ามสำหรับพวกที่ไม่สังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรใด ๆ เลย จะพบมากที่สุดในกลุ่มที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในระดับสูง คือร้อยละ 67

ตารางที่ 6.9 การสังกัดกลุ่ม จำแนกตามความรู้สึก เมินห่างทางการเมือง

การสังกัดกลุ่ม	ความรู้สึก เมินห่างทางการเมือง			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
สังกัดกลุ่ม	32.2	35.1	70.0	39.2
ไม่สังกัดกลุ่ม	67.8	64.9	30.0	60.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(242)	(71)	(400)

$$\chi^2 = 18.9226, \quad df = 2, \quad p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = -0.3219$$

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นสังคมเมือง (Urban Society) ที่มีความเจริญในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความซับซ้อนในการดำเนินชีวิตเป็นที่รวมขององค์กรหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในรูปของรัฐของเอกชน รวมถึงกลุ่ม เอกชนที่ถูกจัดตั้งโดยผ่านรัฐบาล เช่น ลูกเสือชาวบ้าน อาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม องค์กรหรือสมาคมที่มีการดำเนินงานในทางการค้าและทาง เศรษฐกิจ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งบุคคลที่เข้า เป็นสมาชิก

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะเข้าร่วมมากกว่าหนึ่งกลุ่มก็ได้ จากข้อมูลในตารางที่ 6.10 จะเห็นว่า ในจำนวนที่ระบุว่าตน เข้าสังกัดหรือเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาคม องค์กรต่าง ๆ ร้อยละ 29 ของประชากรที่สังกัดกลุ่มทั้งหมด เป็นสมาชิกหรือสังกัดกลุ่มที่มีแนวทางในการดำเนินงานทาง เศรษฐกิจหรือการค้า เช่น มูลนิธิ สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสมาคมที่มีเป้าหมายทางการค้าต่าง ๆ รองลงมาคือสังกัดสมาคมวิชาชีพและกลุ่มจัดตั้งโดยรัฐบาล คือ ลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งมีเป้าหมาย ในทางการเมืองเป็นสำคัญ (ร้อยละ 21 และ 20 ตามลำดับ) มีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่เป็น สมาชิกหรือสังกัดพรรคการเมืองที่มีการดำเนินการทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ 6.10 การสังกัดกลุ่ม

ประเภทกลุ่ม	จำนวนเต็มของผู้ตอบ	ร้อยละ
ลูกเสือชาวบ้าน	40	20.6
อาสาพัฒนาชุมชน	25	12.9
สมาคมวิชาชีพ	41	21.2
พรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมือง	17	8.8
มูลนิธิ สหกรณ์หรือสมาคมที่มีเป้าหมาย ทางการค้า	57	29.4
อื่น ๆ	14	7.2
รวม	194	100.0

เมื่อสอบถามถึงความตั้งใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก กลุ่ม องค์กร สมาคมแห่งใดแห่งหนึ่ง ถ้ามีโอกาสในอนาคต พบว่าผู้ตอบไปในทิศทางว่าจะสมัคร ไม่แน่ใจ และจะไม่สมัครมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก แต่มีความโน้มเอียงไปในทางจะไม่ สมัครหรือสังกัดกลุ่มองค์กรใด เมื่อถามถึงสาเหตุพบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งในกลุ่มของผู้ที่คิดว่าจะ ไม่สมัครให้เหตุผลว่า เบื่อหน่ายเรื่องการเมือง (ร้อยละ 52) เมื่อจำแนกตามระดับความ รู้สึกเมินทางการเมืองแล้วพบว่าไม่มีความแตกต่างกันในเหตุผลดังกล่าว โดยเฉพาะร้อยละ 73 สำหรับผู้มีความรู้สึกเมินทางการเมืองสูง จะให้เหตุผลดังกล่าวซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้าง

สูง ส่วนในกลุ่มที่มีความรู้สึกในระดับต่ำก็ให้เหตุผลนี้เช่นเดียวกันในจำนวนที่สูงพอสมควร คือ ร้อยละ 41 (โปรดดูตารางที่ 6.11 และ 6.12)

ตารางที่ 6.11 ความตั้งใจที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฯ

ความตั้งใจ	จำนวน	ร้อยละ
จะสมัครหรืออาจจะสมัครอย่างแน่นอน	113	28.2
ยังไม่แน่ใจ	133	33.2
อาจจะไม่	154	38.5
รวม	400	100.0

ตารางที่ 6.12 เหตุผลที่ไม่สังกัดหรือเป็นสมาชิกกลุ่มฯ

เหตุผล	ความรู้สึก เหมินท่ามกลางการ เมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เบื่อหน่ายเรื่องการเมือง	73.8	43.9	41.7	52.9
ไม่อยากเสียเวลาทำมาหากิน	16.7	24.4	25.0	22.1
อื่น ๆ (คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่มีพรรคพวก ฯลฯ)	9.5	31.7	33.3	25.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(42)	(82)	(12)	(136)

$$\chi^2 = 11,6439, \quad df = 4, \quad p \leq .05$$

ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการเมืองจะเป็นตัวชี้ที่สำคัญที่ทำให้บุคคลผูกพันตัวเองเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการสังกัดกลุ่ม องค์กร สมาคมต่าง ๆ เพียงใด เพราะอย่างน้อยการสังกัดกลุ่ม องค์กร สมาคม จะทำให้ความต้องการของปัจเจกชนมีน้ำหนักเพียงพอต่อผลกระทบในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจทางการเมือง เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางการเมืองแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลไม่เข้าร่วมสมาคมบุคคลอื่น ๆ ในรูปของกลุ่มสมาคม องค์กรต่าง ๆ ย่อมมีมากขึ้น

ในประเด็นของการเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนที่ตนอยู่อาศัยนั้น นักรัฐศาสตร์ถือว่าเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมทางการเมือง แต่เป็นกิจกรรมที่จำกัดวงอยู่เฉพาะในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ มีผลกระทบต่อการเมืองในทางอ้อม ผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเภทนี้จะมีความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่นที่ตนพักอาศัย เห็นความสำคัญในการร่วมมือร่วมใจทำงานร่วมกับผู้อื่น จากคำถามที่ถามว่า "ท่านเคยได้เข้าร่วมงาน (เพื่อสังคม) ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนที่ท่านอาศัยมานาน้อยเพียงใด" พบว่าประชากรในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะเคยร่วมกิจกรรมในชุมชนของตนเองเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 44) มีเพียงร้อยละ 10 และ 18 เท่านั้น ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของตนเองบ่อยครั้ง และทุกครั้งตามลำดับความแตกต่างในพฤติกรรมทางการเมืองเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนที่ตนอาศัยดังกล่าวนั้น เมื่อจำแนกตามระดับของความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองแล้ว ไม่พบความแตกต่างในพฤติกรรมดังกล่าว กล่าวคือประชากรเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49) ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองระดับต่ำก็เคยมีพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนที่ตนอาศัยเป็นบางครั้ง เช่นเดียวกับผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองทั้งในระดับกลางและในระดับสูง (โปรดดูตารางที่ 6.13) จึงกล่าวได้ว่า การเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่นี้ ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มคนที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในระดับที่ต่างกัน

ตารางที่ 6.13 การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนที่ตนพักอาศัย

คำถาม : ท่านเคยเข้าร่วมงาน (เพื่อสังคม) ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนที่อ่านอาศัย
 มากน้อยเพียงใด

พฤติกรรมการเข้าร่วม	ความรู้สึก เหนือหน่วงทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ไม่เคยเลย	36.8	28.3	12.7	27.4
บางครั้ง	40.2	43.7	49.3	44.0
บ่อยครั้ง	3.4	11.7	15.5	10.5
ทุกครั้งที่	19.6	16.3	22.5	18.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(240)	(71)	(198)

$$X^2 = 16.6413, \quad df = 6, \quad p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = 0.2108$$

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในระบอบประชาธิปไตยนั้นอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐเป็นของประชาชนหรือมีที่มาจากประชาชน องค์กรทางการเมืองการปกครองของรัฐจึงประกอบไปด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง เข้ามาและถือได้ว่าได้รับมอบหมายหรือไว้วางใจให้บริหารกิจการของรัฐที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวม

ในทางรัฐศาสตร์ยอมรับว่า การเลือกตั้ง เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้สามัญชนโดยทั่วไป และการมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั่ว ๆ ไปในกิจการสาธารณะของ

การเลือกตั้งครั้งนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง¹ ในการวิจัยทางวิชาการมักถือกันว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดและสามารถจัดเป็นค่าของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด²

เนื่องจากในระยะเวลาที่เก็บข้อมูลนี้เป็นระยะที่กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครที่มีขึ้น จึงเป็นระยะที่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครในรูปแบบการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเด่นชัด ในการวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษาถึงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา และในอนาคตที่จะมาถึง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครที่ได้มีขึ้นในครั้งนี้อย่างพิจารณาถึงตัวแปรด้านความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญ

จากตารางที่ 6.14 พบว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) เคยไปเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งใดครั้งหนึ่ง ส่วนผู้ที่ไม่เคยไปเลือกตั้งเลยมีจำนวนพอสมควร (ร้อยละ 39) และเมื่อพิจารณาตามระดับความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองแล้วพบว่า ผู้ที่มีความเมินห่างทางการเมืองสูงมีอัตราการใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงกว่าผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในระดับปานกลางและต่ำ ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองต่ำมีอัตราการใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงกว่าผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในระดับปานกลางและต่ำ ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง

¹David Butler, etall, Democracy of the Polls : A Comparative Study of Competitive National Elections (Washington D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research, 1981), p. 216.

²พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, "กรอบการมองพฤติกรรมทางการเมือง," วารสารสังคมศาสตร์ 17(มกราคม-มีนาคม 2523), หน้า 80.

เมืองต่ำมีอัตราการการไม่เคยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใด ๆ เลยสูงกว่าผู้มีความรู้สึกเมินท่าง
ทางการเมืองในระดับปานกลางและสูง

ตารางที่ 6.14 ความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองกับการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร	ความรู้สึกเมินท่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เคยไปเลือกตั้ง	74.4	62.8	30.9	60.3
ไม่เคยไปเลือกตั้ง	25.6	37.2	69.1	39.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(78)	(215)	(55)	(348)

$$\chi^2 = 26.8537, \quad df = 2, \quad p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = 0.4625$$

จากข้อมูลที่ได้จึงกล่าวได้ว่าความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองมิได้ทำให้ประชาชนใน
เขตกรุงเทพมหานครไม่สนใจในการไปเลือกตั้ง

ทั้งนี้อาจเป็น เพราะรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบการออกเสียงเลือกตั้ง
นี้ต้องแรงจูงใจเพื่อริเริ่มเล็กน้อยเท่านั้น พลเมืองมีโอกาสไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้โดย
การอำนวยความสะดวกของรัฐบาล ไม่จำเป็นต้องใช้เวลา ความรู้ ทักษะ เงินมากมาย เพียง
แต่ใช้การประชาสัมพันธ์ในช่วงก่อนการเลือกตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการชักชวนระดับหรือ
เกณฑ์บุคคลไปลงคะแนนเสียง เช่น พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของข้าราชการทหาร นอกจาก
นั้นการชักชวนของนักการเมืองก็มีน้ำหนักพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้ไปลงคะแนนเสียงได้

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของบุคคลที่ไม่เคยไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเลย
(จากตารางที่ 6.15) พบว่าประชากรร้อยละ 41 ให้เหตุผลว่าตนเองไม่มีสิทธิออกเสียงเลือก
ตั้ง ร้อยละ 32 ให้เหตุผลว่าเบื่อหน่ายเรื่องการเมืองและการเลือกตั้ง และร้อยละ 26 เห็นว่า
การเลือกตั้งไม่มีประโยชน์เสียเวลาทำมาหากิน จึงกล่าวได้ว่าประชากรกรุงเทพมหานครค่อนข้าง

จะไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเท่าใดนัก เมื่อพิจารณาจากระดับความรู้สึก เมีนห่างทางการเมือง พบว่าผู้มีความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองสูง ร้อยละ 43 เห็นว่าการทำมาหากินของตนเองสำคัญว่าการไปเลือกตั้ง ส่วนใหญ่กลุ่มผู้มีความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองต่ำแม้ว่า ร้อยละ 50 จะให้เหตุผลว่าเบื่อหน่าย เรื่องการเมืองและการเลือกตั้งก็ตามไม่อาจถือ เป็นข้อมูลที่มาวิเคราะห์ได้ เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีเพียง 6 คน ซึ่งน้อยเกินกว่าจะนำมาวิเคราะห์ได้ แต่เมื่อพิจารณาจากทางสถิติแล้วพบว่า เหตุผลที่ไม่เคยไปออกเสียงเลือกตั้ง ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งระดับความ เชื่อมั่น .05

ตารางที่ 6.15 เหตุผลที่ไม่ไปเลือกผู้แทนราษฎร

เหตุผล	ความรู้สึก เมีนห่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	30.4	46.3	39.3	41.0
คิดว่าไม่มีประโยชน์เสียเวลาทำมาหากิน	43.5	20.4	16.7	26.5
เบื่อหน่าย เรื่องการเมืองและการเลือกตั้ง	26.1	33.3	50.0	32.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(23)	(54)	(6)	(83)

$$\chi^2 = 5.4353, \text{ df} = 4, p \leq .05$$

นอกจากนี้ ได้สอบถามถึงความตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอันจะมีขึ้นในอนาคตหรือไม่พบว่าประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ตอบว่าจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองในระดับที่ต่างกัน ไม่พบความแตกต่างในคำตอบดังกล่าว โดยที่ ผู้มีระดับความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองต่ำร้อยละ 90 ตั้งใจจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีอัตราที่สูงกว่าผู้มีความรู้สึก เมีนห่างทางการเมืองระดับปานกลางและระดับสูง (โปรดดูตารางที่ 6.16)

ตารางที่ 6.16 ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับความตั้งใจจะไปออกเสียงเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎร

ความตั้งใจจะไปออกเสียงเลือกตั้ง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
จะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	24.4	.4	4.2	10.5
ยังไม่แน่ใจ	24.4	21.1	5.6	19.0
จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	51.2	71.5	90.2	70.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(86)	(242)	(71)	(399)

$$\chi^2 = 37.6581, df = 4, p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = 0.5036$$

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลของความตั้งใจดังกล่าว จากตารางที่ 6.17 พบว่าประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51) ให้เหตุผลว่าเบื่อหน่ายต่อตัวนักการเมือง รองลงมาคือเหตุผลอื่น ๆ เช่น หลักฐานในการไปใช้สิทธิฯ ไม่พร้อม หรือเลือกไปแล้วผู้แทนก็ไม่สามารถแก้ปัญหาอะไรได้ เป็นต้นส่วนผู้ที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์เพราะรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพจะล้มเมื่อใดก็ไม่รู้ร้อยละ 17 เหตุผลดังกล่าวมีความแตกต่างกันไปตามระดับของความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองด้วย เพราะในกลุ่มผู้ที่มีระดับความรู้สึกนี้สูง ร้อยละ 66 จะให้เหตุผลว่าเบื่อหน่ายต่อนักการเมือง กลุ่มผู้ที่มีระดับความรู้สึกนี้ปานกลาง ร้อยละ 47 ให้เหตุผลว่าหลักฐานไม่พร้อมหรือเลือกไปแล้วก็แก้ปัญหาอะไรไม่ได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากค่าทางสถิติแล้วพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความรู้สึก เมินห่างทางการ เมืองกับ เหตุผลที่จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 6.17 เหตุผลที่จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

เหตุผล	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง			เฉลี่ยร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เบื่อหน่ายนักการเมือง	66.7	29.4	100.0	51.3
เลือกไปก็ไม่มีประโยชน์เพราะ รัฐบาลจะล้มเมื่อใดก็ยังไม่รู้	14.3	23.5	-	17.9
อื่น ๆ (หลักฐานไม่พร้อม, เลือกไป แล้วแก้ปัญหาอะไรไม่ได้ เป็นต้น)	19.0	47.1	-	30.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(21)	(17)	(1)	(39)

$$\chi^2 = 6.3605, \text{ df} = 4, p \leq .05$$

สำหรับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้น การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น ในวันที่ 14 และ 21 พฤศจิกายน 2528 ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปตามหลักการปกครองตนเองของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นรูปการปกครองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร ความสำคัญอยู่ตรงที่ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นแหล่งความรู้และเพื่อฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวต่อการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อนจะถึงการเมืองระดับชาติ การปกครองตนเองของกรุงเทพมหานครไม่มีความต่อเนื่อง เพราะผู้บริหารกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มาจากการแต่งตั้งจากราชการส่วนกลาง ได้มีการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นได้ถูกยกเลิกและใช้วิธีการแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้มีประกาศพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2528 ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครอันประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานครโดยตรงจากประชาชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

ตามหลักการปกครองตนเองของท้องถิ่นซึ่งเป็นของใหม่สำหรับคนกรุงเทพฯ ซึ่งเคยชินต่อการถูกควบคุมโดยระบบราชการส่วนกลางของกระทรวงมหาดไทย

จากข้อมูลการวิจัยนี้เมื่อสอบถามถึงความตั้งใจจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครดังกล่าว พบว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 72 ตอบว่าจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้มีเพียงร้อยละ 17 ที่ตั้งใจจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและในกลุ่มที่ตั้งใจจะไปเลือกตั้งนั้นยังพบว่าผู้ที่มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในระดับต่ำและกลางจะมีอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 87 และ 72 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่ากลุ่มผู้ที่มีระดับความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองสูง (โปรดดูตารางที่ 6.18)

ตารางที่ 6.18 ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

การออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหาร กรุงเทพมหานคร	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
จะไปเลือกตั้ง	57.5	72.9	87.3	72.1
ยังไม่แน่ใจ	16.1	9.6	5.7	10.3
จะไม่ไปเลือกตั้ง	26.4	17.5	7.0	16.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(242)	(71)	(400)

$$X^2 = 17.7033, df = 4, p \leq .05 \quad \text{Gamma} = 0.3839$$

จากข้อมูลชุดดังกล่าว แสดงว่าในการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครครั้งนี้ได้สร้างความตื่นตัวให้กับคนกรุงเทพมหานครพอสมควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นระยะที่กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งซ่อมผู้แทนราษฎรกันบ่อยๆ อีกทั้งตัวผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งมาจากหลากหลายกลุ่มหลายพรรคการเมือง ซึ่งต่างมีวิธีการชักจูงประชาชนให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งก็เป็นปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ ดังนั้นตัวแปรด้านความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองในประเด็นของการเลือกตั้งผู้บริหาร

กรุงเทพมหานครจึงไม่มีอิทธิพลเด่นชัด ที่จะมีผลต่อการไปหรือไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แต่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกตัวบุคคล ซึ่งจากผลการวิจัยในช่วงต้น (โปรดดูตารางที่ 4.7 และ 4.8) บ่งชี้ว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เห็นว่าการเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพฯ ในครั้งนี้มีประโยชน์หรือความสำคัญต่อการแก้ปัญหาของกรุงเทพมหานคร แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความเห็นว่าพรรคการเมืองหรือนักการเมืองของไทยเราเกือบไม่มีประสิทธิภาพเลย ในการแสดงบทบาทหรือหน้าที่ในการรักษาประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลย ที่มีผลออกมาว่าประชากรในเขตกรุงเทพมหานครได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ไม่สังกัดกลุ่มหรือพรรคการเมืองใดจะตั้งท่าคู่แข่งขั้นที่สังกัดกลุ่มหรือพรรคการเมืองอื่น ๆ ไปอย่างมากมาย

แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีจำนวนประชากรอีกร้อยละ 17 ที่จะไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 6.19 พบว่าประชากรร้อยละ 38 ของกลุ่มที่จะไม่ไปเลือกตั้งให้เหตุผลเพราะทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่อยากหยุดงาน ร้อยละ 24 ให้เหตุผลว่าหลักฐานในการไปใช้สิทธิไม่พร้อม ส่วนกลุ่มที่มีแนวโน้มไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง คือ เบื่อหน่าย มีร้อยละ 20 และไม่อยากเสียเวลาประกอบอาชีพอีก ร้อยละ 17 แต่เมื่อพิจารณาตามระดับความรู้สึก เหนียงทางการเมืองของบุคคลแล้วพบข้อมูลที่ที่น่าสนใจคือ กลุ่มที่มีความรู้สึก เหนียงทางการเมืองสูงส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เบื่อหน่ายเลือกตั้งการเมือง (ร้อยละ 39) รองลงมาคือหลักฐานในการไปใช้สิทธิไม่พร้อม (ร้อยละ 30) ส่วนกลุ่มผู้ที่มีความรู้สึก เหนียงทางการเมืองในระดับปานกลาง ร้อยละ 45 ตอบว่าสามะโนครวอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่อยากหยุดงาน ซึ่งเป็นเหตุผลอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีก็เพียงร้อยละ 12 ที่ให้เหตุผลว่า เบื่อหน่ายต่อเรื่องการเลือกตั้งและการเมือง

ตารางที่ 6.19 เหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

เหตุผล	ความรู้สึก เหมินท่าทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
หลักฐานในการไปใช้สิทธิไม่พร้อม	30.4	21.4	20.0	24.3
ไม่ยอมเสียเวลาทำมาหากิน	13.1	21.4	-	17.1
เบื่อหน่ายเรื่องเลือกตั้งการเมือง	39.1	12.0	-	20.0
อื่น ๆ (ส่วนโนครวอยู่นอกเขต- กรุงเทพฯ ไม่อยากหยุดงาน)	17.4	45.2	80.0	38.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(23)	(42)	(5)	(70)

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

การรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่กระทำในช่วงของการเลือกตั้ง เป็นสำคัญ ซึ่งอาจรวมถึงการเข้าช่วยเหลือร่วมงานกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่ง เพื่อเป็นการเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้ง โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน ผลของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนำพลเมืองไปสู่ความขัดแย้งได้ และกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความคิดริเริ่ม บุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ นักรัฐศาสตร์บางท่านเรียกว่า "ผู้ต่อสู้ทางการเมือง" (gladiator) ซึ่งจะทำงานหนักมาก¹ ขอบเขตของกิจกรรมด้านนี้ได้แก่ การชักชวนให้คนอื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้พรรคการเมืองและการเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง

¹Lester W. Milbrath and M.L. Goel, Political Participation How and Why Do People Get Involved in Politics. 2d ed. (Chicago : Rand McNally College Publishing Co., 1971), pp. 12-16.

สำหรับในเมืองไทยนั้น กิจกรรมประเภทนี้ที่นำไปสู่ปัญหาอย่างมากคือ การใช้เงินจำนวนมากในการใช้จ่ายหาเสียงของผู้สมัครแต่ละคน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้ปฏิบัติการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นจำนวนมาก และมีผลต่อประชาชนทั่วไปในเรื่องความคิดอ่านทางการเมืองและนโยบายทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยทั่วไปอย่างมากมาย

ในการวิจัยนี้ ได้ศึกษากิจกรรมด้านนี้ที่เกี่ยวกับการชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งใด ๆ ก็ตาม การช่วยพรรคหรือนักการเมืองโฆษณาหาเสียงตลอดจนการเข้าช่วยหรือร่วมประชุมทางการเมืองกับพรรคการเมืองหรือนักการเมือง พบว่า ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองมีผลต่อการเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ในลักษณะผกผัน ระดับค่อนข้างต่ำ (ค่าแกมม่าเท่ากับ - 0.2245) เมื่อพิจารณาตามระดับของความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองแล้วพบว่า ผู้ที่มีระดับความรู้สึกต่ำ (ร้อยละ 67) และระดับปานกลาง (ร้อยละ 52) เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ที่มีความรู้สึกในระดับสูง (ร้อยละ 48) เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมประเภทนี้ต่ำ อย่างไรก็ตาม ก็กล่าวได้ว่าความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองของบุคคลมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเภทนี้ไม่มากนัก (โปรดดูตารางที่ 6.20)

ตารางที่ 6.20 ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

การเข้าร่วมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง		
	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	20.0	19.0	23.2
กลาง	32.0	52.1	67.3
ต่ำ	48.0	28.9	9.5
รวม	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(25)	(121)	(254)

$$\chi^2 = 38.705, df = 4, p < .05$$

$$\text{Gamma} = -0.2245$$

การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง

ข่าวสารทางการเมืองถูกจัดว่าเป็นทรัพยากรทางการเมืองอย่างหนึ่งซึ่ง เป็นตัวกำหนดอำนาจ หรืออิทธิพลทางการเมืองของบุคคล¹ เพราะมัน เกี่ยวข้องอย่างมากกับความสนใจ ความกระตือรือร้นทางการเมือง เป็นการลดระดับความไม่แน่ใจ ช่วยในการตัดสินใจ ประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจ ดังนั้นการที่บุคคล เป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง จะทำให้บุคคลเกิดความรู้ ความนึกคิด และพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันไป

การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองก็คือ การที่บุคคลติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมือง ในนโยบายที่ เห็นว่า เหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนิการที่เห็นว่าไม่ดี การพูดคุยแสดงความคิดเห็นของตน ต่อรัฐบาลหรือต่อพรรคพวกเพื่อนฝูง รวมถึงการ เข้าร่วมฟังการสัมมนาอภิปราย เรื่องราวทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเภท เหล่านี้ มักจะ เป็นผู้ที่มีความรู้สูง

ในการวิจัยนี้ได้สอบถามถึง การเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ ในด้านการติดตามข่าวสารการเมืองทางสื่อสารมวลชน การร่วมมือสัมมนาอภิปรายปัญหาทางการเมือง การพูดคุยปัญหาทางการเมืองกับเพื่อนหรือสมาชิกภายในครอบครัวและการ เขียนบทความแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาของบ้านเมืองในหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่าง ๆ ซึ่งพบว่า แม้ว่า จะแตกต่างกันในระดับความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในระดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในประเภทนี้กล่าวคือ ไม่ว่า ผู้มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองจะมีระดับความรู้สึกสูง-กลาง-ต่ำ ก็จะมีพฤติกรรมในกิจกรรมด้านนี้ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองปานกลาง (ร้อยละ 66) จะมีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมประเภทนี้มากกว่าผู้มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองต่ำและสูง (ร้อยละ 52 และ 46 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาจากค่าทางสถิติพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเป็นผู้สื่อข่าวสารการเมืองจะมีลักษณะผกผันระดับปานกลาง (ค่าแกมมา เท่ากับ-0.3817)

¹Robert A Dahl, Modern Political Analysis (Englwood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1963), pp. 5-6.

แสดงว่าผู้มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองสูงจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ในระดับปานกลางและต่ำ ตรงกันข้ามกับผู้มีความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองต่ำจะมีการเข้าร่วมในระดับปานกลางและสูง (โปรดดูตารางที่ 6.21)

ตารางที่ 6.21 ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง

การเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง		
	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	14.8	18.9	41.5
กลาง	46.9	66.9	52.3
ต่ำ	38.3	14.2	66.2
รวม	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(81)	(245)	(65)

$$X^2 = 45.3446, df = 4, p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = -0.3817$$

การติดต่อกับทางราชการ

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นการเข้ามีส่วนร่วมแบบคับแคบ (parochial participation)¹ และมีอิทธิพลไม่มากนักในทางการเมือง มีจุดมุ่งหมายเฉพาะประโยชน์ส่วนตัวของผู้ที่ติดต่อ แต่ต้องการความริเริ่มไม่น้อย เนื่องจากต้องเลือกโอกาสที่จะเข้ามีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมาย เนื้อหาสาระ และผู้ที่จะไปติดต่อกด้วยตนเอง

ในการวิจัยนี้ได้ถามถึงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าโดยทางจดหมาย หรือ เข้าพบตัว เพื่อให้ช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่อาศัยอย่างน้อยเพียงใด พบว่าประชากร

¹Norman H. Nie and Sidney Verba, "Political Participation", in Fred I. Greenstein and N.W. Polsby (eds.), The Handbook of Political Science Vol. 4 (Massachusetts : Addison Wesley, 1975), p. 8.

มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57) ตอบว่าไม่เคยเลย อีกร้อยละ 30ตอบว่านาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาสมีเพียงเล็กน้อยที่เคยไปติดต่อบ่อยครั้งหรือทุกครั้งที่มีปัญหา เมื่อพิจารณาจากความรู้สึก เหมินท่าทางการเมืองของบุคคลแล้ว พบว่าผู้ที่รู้สึกเหมินท่าทางการเมืองสูง (ร้อยละ 64) และกลาง (ร้อยละ 62) จะไม่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเกิดปัญหาในชุมชนที่ตนเองพักอาศัยมีเพียงร้อยละ 1 ที่ไปติดต่อบ่อยครั้ง ส่วนผู้มีความรู้สึก เหมินท่าทางการเมืองต่ำ (ร้อยละ 43) จะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นครั้งคราวแล้วแต่โอกาส และร้อยละ 33 ไม่เคยไปติดต่อเลย (โปรดดูตารางที่ 6.22)

ผลการวิจัยนี้ทำให้เกิดข้อที่น่าสังเกตว่า บุคคลที่รู้สึก เหมินท่าทางการเมืองจะไม่ค่อยได้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่นั้น เป็นสาเหตุมาจากการบริหารของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หรือความสลับซับซ้อนของขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในตารางที่ 5.10 จะพบว่า แท้ที่จริงแล้วปัญหาการบริหารของหน่วยงานราชการของรัฐมิใช่เป็นประเด็นชี้ขาดที่ทำให้ผู้ที่รู้สึก เหมินท่าทางการเมืองอยู่แล้วจะไม่เข้ามาใช้บริการของหน่วยงานราชการแต่อย่างใด เพราะโดยส่วนใหญ่ยังเห็นว่าหน่วยงานราชการของรัฐยังคงช่วยเหลือบริการดีพอสมควร ดังนั้นประเด็นในเรื่องขั้นตอนการติดต่อกับหน่วยงานราชการซึ่งมีความยุ่งยากพอสมควร รวมทั้งความสับสนในความเข้าใจที่ว่า ข้าราชการเป็น "นาย" หรือ "ผู้รับใช้ประชาชน" ก็เป็นประเด็นที่น่าจะทำการศึกษากันต่อไป

ตารางที่ 6.22 ความรู้สึก เหมินท่าทางการเมืองกับการติดต่อกับทางราชการ

การติดต่อกับทางราชการ	ความรู้สึก เหมินท่าทางการเมือง			เฉลี่ยร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ไม่เคยเลย	64.4	62.2	33.8	57.6
นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส	27.6	28.2	43.6	30.8
บ่อยครั้ง	1.1	3.8	9.9	4.3
ทุกครั้งที่มีปัญหา	6.9	5.8	12.7	7.3
รวมจำนวนตัวอย่าง	100.0 (87)	100.0 (242)	100.0 (71)	100.0 (400)

$$\chi^2 = 24.1258, df = 6, p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = 0.2962$$

การประท้วง

เมื่อกล่าวถึงการประท้วงหลาย ๆ คนนึกถึงไปว่าจะต้องมีความรุนแรงเกิดขึ้น แต่แท้จริงแล้วการประท้วงมิได้นำไปสู่ความรุนแรงเสมอไป การประท้วงเป็นรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เป็น เครื่องมือหรือทรัพยากรทางการเมืองของกลุ่มที่ไม่มีอำนาจที่ใช้ในการต่อรองกับกลุ่ม เป้าหมายโดยอาศัยการกระตุ้นหรือดึงพวกที่ไม่เกี่ยวข้องให้มีความเห็นอกเห็นใจต่อกลุ่มประท้วง เป็นการสร้างพลังต่อรองกับกลุ่ม เป้าหมาย¹

สำหรับประเทศไทยกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นเป็นช่วง ๆ ตามแต่สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น ในช่วง พ.ศ.2518-19 มีการประท้วงเกิดขึ้น 153 ครั้ง ทั้งในรูปของกลุ่มและประชาชนโดยทั่วไป² ซึ่งในทางวิชาการแล้วพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบประท้วงนี้จะ เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยาหรือทัศนคติในทางการเมืองที่สำคัญคือ ความรู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลหรือความสามารถแสดงบทบาทในทางการเมืองได้ คือ มีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับการเมือง การขาดความศรัทธาต่อระบบการและไม่พึงพอใจต่อการบริหารงานของรัฐ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะถูกสะสมภายในจิตใจและแสดงออกมาในรูปของการประท้วงซึ่งอาจจะมีความรุนแรงหรือไม่ก็ได้

ผลจากข้อมูลในตารางที่ 6.23 แสดงให้เห็นถึงการที่พฤติกรรมกรรมการประท้วงของประชากรใน เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าโดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) ไม่เคยมีพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการประท้วงนี้มีเพียง ร้อยละ 3 และ ร้อยละ 4 ที่เคยมีพฤติกรรม เข้าร่วมการประท้วงบ่อยครั้งจนถึงทุกครั้งที่มีโอกาส เมื่อพิจารณาตามระดับความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองแล้วพบว่า ในกลุ่มผู้มีความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองสูงร้อยละ 80 ไม่เคยเข้าร่วมการประท้วง มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ที่เข้าร่วมการประท้วงทุกครั้งที่มีโอกาส ส่วนในกลุ่มผู้มีความรู้สึกเมินท่างทางการเมืองต่ำส่วนใหญ่ก็ไม่เคยเข้าร่วมการประท้วง (ร้อยละ 62) แต่อีกร้อยละ 24 เคยเข้าร่วมการประท้วงนาน ๆ ครั้ง เมื่อพิจารณาจากค่าทาง

¹ ปธาน สุวรรณมงคล, "พฤติกรรมกลุ่มประท้วงในประเทศไทย", วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17, ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน, 2523), หน้า 89.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

สถิติจึงพบว่าความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการประท้วงแต่อย่างใด

ตารางที่ 6.23 ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับพฤติกรรมการประท้วง

พฤติกรรมการประท้วง	ความรู้สึกเมินห่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ไม่เคยเลย	80.2	70.3	62.0	71.0
นาน ๆ ครั้ง	16.3	23.1	24.0	21.7
บ่อยครั้ง	-	3.3	7.0	3.3
ทุกครั้งที่มีโอกาส	3.5	3.3	7.0	4.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(86)	(239)	(71)	(396)

$$\chi^2 = 11.1987, df = 6, p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = 0.2535$$

ผลจากข้อมูลนี้จึงระบุได้ว่าแม้คนกรุงเทพฯจะรู้สึกเมินห่างทางการเมืองหรือไม่ส่วนใหญ่อีกไม่ค่อยจะแสดงความไม่พอใจต่อรัฐบาลโดยการประท้วง แต่จะมีลักษณะของการนิ่งเฉยไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางการเมืองและแยกตัวเอกเทศจากเรื่องราวทางการเมือง ซึ่งนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ของไทยบางท่านเรียกลักษณะดังกล่าวของคนไทยว่า anomic individualism กล่าวคือการเป็นตัวเองแบบไม่สนใจหรือผูกพันต่อสถาบันของสังคมซึ่งเป็นหน่วยส่วนรวมหน่วยใหญ่ มีลักษณะที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งแต่ความเป็นอิสระส่วนตัว¹ โดยเฉพาะค่านิยมของความเป็นอิสระของคนไทยนี้เป็นประเด็นสำคัญทำให้คนไทยจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะที่เป็นประโยชน์หรือกระทบต่อตนเองโดยตรงเท่านั้น อันเป็นอุปสรรคต่อการก่อ

¹ ลิขิต ธีระเวคิน, "การเมืองไทยกับประชาธิปไตย", รัฐศาสตร์สาร ปีที่ 3, ฉบับที่ 3 (มีนาคม-เมษายน, 2516).

ตั้งของพลังทางการเมือง ประกอบกับลักษณะ เฉยเมยไม่มีความคิดที่จะ เรียกร้องและคาดหวังอะไรจากรัฐบาล ไม่มีความกระตือรือร้นสนใจเข้าไปมีอิทธิพลหรือมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครอง ก็เป็นปัญหาสำคัญของการสร้างจิตสำนึกที่จะรวมกลุ่มกัน เพื่อเป็นพลังต่อรองทางการเมือง นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม ของกรุงเทพมหานครต้องเป็นตัวกำหนดให้ประชากร กรุงเทพฯ มุ่งที่จะใช้เวลาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน เพื่อหาเงิน เลี้ยงดูครอบครัวตัวเอง ซึ่งอาจจะไม่มีเวลามากนักที่จะให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างพลังต่อรองในทางการเมือง ดังนั้น เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นการต่อสู้ในลักษณะที่ต่างคนต่างยอมรับสภาพดังกล่าวไปโดยปริยาย ซึ่งในจุดนี้บทบาทของหลักพุทธศาสนาก็มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยทั่วไปที่ให้ลดความทะเยอทะยาน การคาดหวัง รักสงบ และการไม่บังคับผู้อื่น¹

การนิ่งเฉย

การนิ่งเฉยหรือเฉยเมยไม่สนใจใยดีต่อปัญหาทางการเมืองการปกครองก็ถูกจัดว่าเป็นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่ไม่เื้อ้อำนวยต่อวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะที่บุคคลอยู่เฉย ๆ ไม่ต่อสู้ไม่สนับสนุนทางการเมืองหรือเป็นผู้ที่ละ เว้นจากการเข้า เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวง หรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น² แต่อย่างไรก็ตามมันก็มีขนาดของความมากน้อยอยู่เหมือนกันถึงบางคนมีความ เฉยเมยหรือนิ่งเฉยก็จริง แต่ไม่ถึงกับเฉยเมยโดยสิ้นเชิง อาจจะรับรู้ข่าวสารข้อมูลแต่ไม่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการสนับสนุนหรือต่อต้านใด ๆ

ในการวิจัยนี้ ได้สอบถามถึงพฤติกรรมการนิ่งเฉยของประชากรที่ไม่สนใจใยดีต่อปัญหาทางการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร การหาเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้ง การเรียกร้องในเรื่องค่าครองชีพจากกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น บ่อยครั้งเพียงใด ข้อมูลจากตารางที่ 6.24 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85 ตอบว่าเคยนิ่งเฉย มีเพียงร้อยละ

¹ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 22.

² สถิตย์ นิยมญาติ, สังคมวิทยาการเมือง, หน้า 57-58.

15 เท่านั้น ที่ไม่เคยนิ่งเฉยต่อปัญหาทางการเมืองเลย ต้องสนใจหรือแสดงความคิดเห็น สนับสนุนหรือต่อต้านใด ๆ ก็ตาม เมื่อพิจารณาระดับความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองของบุคคล แล้วพบว่า ผู้มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองต่ำมีแนวโน้มจะมีอัตราการนิ่งเฉยสูงกว่าผู้มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองปานกลางและสูง แต่อย่างไรก็ตาม การนิ่งเฉยต่อปัญหาของบ้านเมือง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองที่ระดับนัยสำคัญ .05

เมื่อพิจารณาจากสาเหตุของการที่ประชากรใน เขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะนิ่งเฉยต่อปัญหาทางการเมืองดังกล่าว ข้อมูลจากตารางที่ 6.25 บ่งชี้ว่าประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่เคยนิ่งเฉย (ร้อยละ 60) มีสาเหตุจากความคิดว่าแม้ว่าตนจะสนใจก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะตนเองแก้ไขปัญหาทางการเมืองเหล่านั้นไม่ได้ อีกร้อยละ 20 ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา มาสนใจเพราะต้องทำงานหาเงิน มีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น ที่ให้เหตุผลว่าปัญหาการเมืองดังกล่าว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ ความเป็นอยู่ของตนเองแต่อย่างใดและเหตุผลอื่น ๆ เช่น ขึ้นอยู่กับปัญหานั้น ๆ หรือเบื่อเรื่องการเมือง เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างในระดับทางความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองของบุคคลก็ไม่พบในความแตกต่างในเหตุผลที่ว่า "สนใจก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะตนเองแก้ไขปัญหาทางการเมืองเหล่านั้นไม่ได้" โดยผู้ที่มีระดับความรู้สึกต่ำ (ร้อยละ 71) มีอัตราของผู้ให้เหตุผลดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีระดับความรู้สึกปานกลางและสูง แต่เมื่อพิจารณาจากค่าทางสถิติแล้ว ไม่พบความสัมพันธ์ในเหตุผลดังกล่าวกับความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองที่ระดับความเชื่อมั่น .05

ตารางที่ 6.24 ความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองกับการนิ่งเฉย

การนิ่งเฉย	ความรู้สึก เหมินห่างทางการเมือง			เฉลี่ย ร้อยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เคย	70.1	87.6	94.4	85.0
ไม่เคย	29.9	12.4	5.6	15.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(242)	(71)	(400)

$$\chi^2 = 21.29, df, = 2, p \leq .05$$

$$\text{Gamma} = -0.5204$$

ตารางที่ 6.25 เหตุผลของการนิ่งเฉย

เหตุผล	ความรู้สึก เหมินท่ามกลางการ เมือง			เฉลี่ย รอยละ
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ไม่มีเวลาต้องทำมาหากิน	22.2	19.2	25.0	20.9
สนใจไปก็ไม่มีประโยชน์เพราะ-	58.8	58.5	71.9	60.5
ท่านแก้ไขอะไรไม่ได้อยู่แล้ว				
เป็นเรื่องของการ เมืองไม่เห็น-	11.1	10.8	-	9.3
เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของท่าน เลย				
อื่น ๆ (ขึ้นอยู่กับปัญหานั้น ๆ	7.9	11.5	9.1	9.3
เพื่อเรื่องการเมือง)				
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวนตัวอย่าง	(63)	(130)	(32)	(225)

$$\chi^2 = 6.9082, df = 6, p \leq .05$$

ข้อเท็จจริงดังกล่าวที่ได้จากผลการวิจัยนี้ บ่งชี้ถึงการที่บุคคลที่มีความเห็นหรือมองเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ไร้ความหมาย เพราะในฐานะที่เป็นบุคคลคนหนึ่งแม้ว่าจะ เข้าร่วมทางการเมืองก็ไม่อาจทำอะไรได้เลย เช่น ไม่อาจเปลี่ยนทิศทางของเหตุการณ์ทางการเมืองได้ ไม่มีอำนาจที่จะทำอะไรต่อ .พลังทางการเมืองได้ ยิ่งไปกว่านั้นอาจจะมองไปว่าผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของเขา เป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการใส่ใจจากใครและถึงแม้ว่า เขาจะ เข้าร่วมกับผู้อื่นก็ตาม เขาก็ยังรู้สึกว่า เขายังทำอะไรไม่ได้อยู่นั่นเอง ดังนั้นจึงไม่มีกิจกรรมทางการเมืองใดที่จะลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เขาปรารถนาให้เป็นไปกับความเป็นจริงหรือสิ่งที่ เป็นไปได้จริง ๆ จึงนำไปสู่การนิ่งเฉยต่อปัญหาทางการเมืองต่าง ๆ ในที่สุด

สรุป

ในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรใน เขตกรุง เทพมหานคร พบว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะผกผัน (นิเสธ) กล่าวคือ ผู้มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองสูงจะ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำก่อน ไปกลางขณะที่ผู้ที่มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองต่ำจะ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับกลางก่อนไปทางสูง เมื่อพิจารณาจากค่าทางสถิติความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองของประชากรใน เขตกรุง เทพมหานครมีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรใน เขตกรุง เทพมหานครพอสมควร

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของประชากรซึ่งเป็นตัวแปรอิสระว่าจะร่วมมีความสัมพันธ์เพียงใด พบว่า เพศหญิง อายุระดับกลาง (36-45 ปี) เชื้อชาติจีนการศึกษาต่ำกว่า ป. 7 และ ป.7- ต่ำกว่าปริญญาตรี กลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจ เอกชนและกลุ่มวิชาชีพอิสระ รายได้สูง (7,001 - 10,000 บาทขึ้นไป) เป็นปัจจัยร่วมในความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุง เทพมหานคร ส่วนตัวแปรด้านระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพฯ ไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (S.E.S.) ยังมีอิทธิพลร่วมในความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกรุงเทพฯ ได้พอสมควร

เมื่อจำแนกความสัมพันธ์ดังกล่าวตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วพบว่า ความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเข้าสังกัดกลุ่มการเมือง การสมัครหาเสียง การติดต่อกับทางราชการและการยื่นเจตตปัญหาทางการเมือง กล่าวคือ

การสังกัดกลุ่ม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้สังกัดกลุ่มอะไร เหตุผลสำคัญคือการเบื่อหน่ายทางการเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองสูง ที่สังกัดกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายทางการเมืองต่ำ รองลงมาคือกลุ่มทางวิชาชีพ เป็นสำคัญ

การเลือกตั้ง กลุ่มที่มีความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองสูงส่วนใหญ่จะ เคยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ถ้ามีการเลือกตั้งในอนาคต พวกนี้จะไม่ไปใช้สิทธิ เนื่องจาก เบื่อหน่าย ไม่ศรัทธาในนักการเมือง แต่ไม่ว่าจะมีระดับความรู้สึก เหมินห่างทางการเมืองอย่างไรก็จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองในลักษณะผกผัน (นิเสธ) กล่าวคือ ผู้มีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองสูงจะ เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้น้อย แต่ผู้ที่มีความรู้สึกในระดับต่ำจะ เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ปานกลาง ความสัมพันธ์ลักษณะนี้พิจารณาจากค่าทางสถิติพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือทางราชการ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่เคยหรือนาน ๆ ครั้ง จึงจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือทางราชการ เพื่อให้แก้ปัญหของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่ม ผู้มีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองสูงและปานกลาง จึงไม่เคยติดต่อแต่ผู้มีความรู้สึกระดับต่ำจะ เคยติดต่อบ้าง เป็นครั้งคราว

การนิ่งเฉย พบว่าประชากรส่วนใหญ่จะ เคยนิ่งเฉยต่อปัญหาทางบ้าน เมืองด้วยเหตุผลที่ว่าตนเองสนใจไปก็ไม่มีประโยชน์ เพราะไม่สามารถแก้ไขปัญหา เหล่านั้นได้ โดยเฉพาะในกลุ่ม ผู้มีความรู้สึก เมินห่างทางการเมืองต่ำจะมีอัตราสูงกว่าพวกปานกลาง และสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย